

Timba lolo

Mladí ladí dětem
Hudební cesta světem

Představujeme vám online sérii hudebně-vzdělávacích videí
Mladí ladí dětem: Hudební cesta světem.

Navazujeme tak na interaktivní Timbalooloo koncerty Orana Etkina, které v ČR každý rok pořádáme.

Díky těmto videím můžeme děti hravě seznámit:

- ✓ se základy hudební teorie
- ✓ s různými hudebními nástroji
- ✓ s různými kulturami světa (skrze představované písně, nástroje a postavy) – africká, česká, romská, americká, brazilská a židovská
- ✓ s významnými světovými hudebníky – Bedřich Smetana, Esma Redžepova, Herbie Hancock, James Brown a další
- ✓ s věcmi v souvislostech a potřebných kontextech

povzbudit:

- ✓ k rytmice
- ✓ k navázání přátelského vztahu k hudbě a hudebním nástrojům, aniž by na ně musely mistrně hrát
- ✓ ke zvědavosti
- ✓ k lásce k jazykům
- ✓ k práci v kolektivu
- ✓ k lepší atmosféře ve třídě

K dosažení kýženého výsledku je potřeba držet se principů metody Timbalooloo a ctít pravidla kreativního vzdělávání. Tento manuál vám k tomu pomůže.

A nezapomeňte, kreativní můžeme být všichni!

Varování: Některé písně si děti mohou oblíbit tak, že vás budou provázet po celý školní rok.

Metodu Timbalooloo vytvořil držitel Grammy, klarinetista a izraelsko-americký jazzman Oran Etkin, který již 7 let se svými workshopy navštěvuje Českou republiku.

Metoda podporuje zdravý emoční rozvoj, poznávání sebe sama a lepší chápaní okolního světa. Hudba je chápána jako paralela k řeči.

Hlavní principy:

- výuka v kruhu (nikoliv frontálně) – pedagog je v roli průvodce
- neustálá interakce s dětmi
- podpora dětí hrát na jednoduché hudební nástroje v kolektivu (Orffovy nástroje, djembe, bubínky apod.)
- propojování slov a obrazů, tónů a slov
- personifikace hudebních nástrojů - představování nástrojů jako kamarádů
- předávání nových informací skrze příběhy, obrazy a hudbu
- učení v kontextech
- vytvoření podmínek pro kreativní tvoření skrze hudbu – např. práce s emocemi
- zapojení tance

Hudební cesta světem

Každé video můžeme dětem pustit celé, nebo si jej můžeme rozdělit na několik částí podle toho, čemu se ve výuce chceme věnovat. Z videa tak můžeme učinit celou výuku, nebo i několik hodin HV. Předkládáme zde dva návrhy, jak lze s videi efektivně pracovat. K oblíbeným písním se můžeme vracet i v jiných hodinách v případě, že potřebujete např. zlepšit koncentraci u dětí.

Pokud s dětmi děláte Timbalooloo prvně, je potřeba dbát na pravidlo, že hudební nástroj je kamarád a podle toho jej představujeme.

Fragmentace dílů (skrže tabulku můžeme jednoduše zjistit, co v jakém díle najdeme)

díl	účinkující	nástroje	délka	osobnosti	písně	teorie	místa	kultury	aktivity
1. díl	Marta, Oran, Pavel	klarinet, kontrabas	22:31	Dizzy Gillespie	<i>Ahoj, ahoj!, Salt Peanuts, Černé oči jděte spát</i>	seznámení se s Oranem a klarinetem Klárou, představení základních principů metody Tumbaloo, seznámení se s jazzovou tvorbou skrže jazzového velikána Dizzy Gillespieho	ČR, USA	americká (černošská hudba a seznámení se s jazzem)	napodobování, hledání schovaného nástroje, který chce učitel představit dětem, práce s emocemi za doprovodu hudebních nástrojů
2. díl	Marta, Oran, Pavel	kontrabas, klarinet, caxixi, kytara	15:01	-	<i>Ahoj, ahoj!, Jdu si ve sněhu, Pod postelí já krávu mám, Budeme si hrát a tancovat</i>	seznámení se s výškami tónů (kráva / ptáček a píseň Jdu si ve sněhu), představení strunných nástrojů, citoslovce zvuků zvířat	USA (New York)	americká	tanec podle výšky tónů (kráva / ptáček)
3. díl	Marta, Oran	piano	14:28	Herbie Hancock	<i>Ahoj, ahoj!, Melounový pán, Jdu si ve sněhu, Pod postelí já krávu mám</i>	opakování výšek tónů skrže obraz krávy a ptáčka (piano), představení not C a E (Jdu si ve sněhu), písmeno H, seznámení se s dalším velikánem jazzové hudby Herbie Hancockem, citoslovce zvuků zvířat	USA (New York)	americká (jazz)	práce s emocemi hudebních nástrojů (smějící se piano), tanec podle výšky tónů (kráva / ptáček), představení C dur, (C, D, E), představení piana skrže obraz hor, v tomto díle lze také použít xylofon a zapojit tak do hraní i děti
4. díl	Marta, Oran, Papis	djembe, klarinet, piano	18:46	-	<i>Pojď ven, Djembe!, Ahoj, ahoj!, Yekeke, Mali Sajo</i>	seznámení se s djembe jakožto tradičním africkým nástrojem, se kterým již dnes běžně pracujeme v Evropě a Americe, opakování not C, D a E a jejich pozice na klaviatuře a nově přidání not G a F (Yekeke), seznámení se s jazykem Mandinka / Malinke (tekere fila, tekere kele), vyprávění příběhu o Mali Sajo (ukázka mapy s Afrikou a Mali)	Mali	africká – život ve vesnicích, ústní lidová slovesnost (předávání příběhů)	děti spolu s vyučujícím hledají schované djembe ve třídě, práce s emocemi (štěstí / smutek), s dětmi je možné probrat, jak vznikl cajon (buben chudých/pouliční nástroj), děti se snaží v instrumentální části Yekeke zpívat
5. díl	Marta, Oran, Papis	caxixi, djembe	17:40	-	<i>Ahoj, ahoj!, Jingo Ba, Yekeke, Černé oči jděte spát</i>	seznámení se s perkusemi, rytmika, improvizace	Mali, ČR	africká	práce s rytmem
6. díl	Marta, Oran, Papis	balafon	17:38	-	<i>Ahoj, ahoj!, Kelemanine, Yekeke, Mali Sajo</i>	vysvětlení pojmu <i>legenda</i> , tempo a dynamika, opakování písní z předchozího dílu za doprovodu balafonu	Mali	africká – kmenové společenské uspořádání (princové apod.), bala (mistrný hráč na balafon – podobně jako djembe fola)	blíže seznámení dětí s africkými zvyky
7. díl	Marta, Oran, Pavel, Michal	klarinet, akordeon, caxixi, kontrabas, balalajka, djembe, piano	19:21	Bedřich Smetana	<i>Muzikanti co děláte, Tumbalajka, Jdu si ve sněhu, Yekeke, Kelemanine, Kočka leze dírou, Vltava</i>	improvizovaná obměna textu písně (využití různých hudebních nástrojů), třídobý rytmus (valčík), inspirace pro různé variace písní z dalších kultur, opakování stupnice C dur na klavír (C, D, E, F, G), rozdíl mezi C dur a C mol („koření v hudbě“, E / Es), seznámení s akordeonem a jazykem jidiš	ČR, Polsko (střední Evropa), Rusko, Izrael	židovská, moravská, česká ; historie židovské kultury v Čechách před 2. světovou válkou	tanec – valčík, improvizovaný tanec se šátkem na Vltavu, protahování se podle písničky Kočka leze dírou (dle výšky not, aktivita je vhodná pro zlepšení koncentrace)
8. díl	Marta, Oran, Michal	akordeon, klarinet, caxixi, djembe	18:38	Esma Redžepová, Pavlína Matiová	<i>Ahoj, ahoj!, Duj, duj dešuduj, Djelem djelem, Čhaje šukarije, Soven čhave soven</i>	kontrasty (piano / forte, tempo), ukázka romského jazyka	ČR, Indie	romská (lidovka, hymna, mnohost dialektů)	tanec, vyprávění příběhů, blíže seznámení dětí s romskou kulturou
9. díl	Marta, Oran, Pavel	saxofon, kontrabas, mbira	22:11	James Brown, Maceo Parker	<i>Velká máma basa, Ahoj, ahoj!, Salt peanuts, I feel good, Černé oči jděte spát</i>	dechové a strunné nástroje, představení saxofonu	USA	americká (jazz)	tanec, napodobování zvuku saxofonu v písni I feel good

Cíl hodiny:

Seznámení žáků s výrobou djembe, představení Mali v kontextu Afriky. V dalších hodinách můžeme informace o Africe rozšiřovat. Můžeme dětem také ukázat různé druhy bubnů pocházejících z různých koutů světa (např. kongo z Jižní Ameriky). Seznámení se s djembe jakožto tradičním africkým nástrojem, se kterým již dnes běžně pracujeme v Evropě (přebírání vlivů).

Nástroje: djembe (nebo buben), vajíčko

1.část - úvod do hodiny (5 min)

„Dobré ráno děti, dnes bych vám rád/a představil/a jednoho kamaráda z Afriky. Trošku se ale stydí a tak se nám schoval... Půjdeme ho společně najít?“ (djembe jsme před hodinou pečlivě schovali, např. pod deku)”

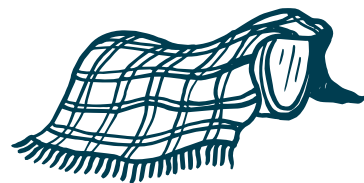
Pokud nemáte ve třídě Djembe, lze použít nahrávku a obrázek. Obrázek

pečlivě

uschováme a spolu s dětmi za doprovodu třeba i reprodukované hudby lečného zpěvu písničky **Pojď ven, Djembe!**, hledáme s dětmi Djembe, popř.

foto

nástroje.

Tranzice: společně se s dětmi a s Djembe usadíme do kruhu. Pokud máme djembe, zeptáme se, jak se jmenuje a dříve než jeho jméno vyslovíme, zahrajeme nejprve vysoký a poté hluboký tón na buben (Djem-be). Jméno Djembe posléze slovy zopakujeme [džem-be] ve stejné intonaci, jako zní buben. Následuje uvítací a seznamovací písnička **Ahoj, ahoj!**; nejprve se představí Djembe, poté jednotlivě všechny děti. (viz video).

2.část – představení Afriky: teoretická příběhová část (30 min)

Na jednoduché mapě ukážeme, kde leží Afrika. Můžeme se děti zeptat, zda někdy byly v Africe nebo zda znají nějaké země, které v Africe leží. Následně přejdeme k výrobě Djembe. Ptáme se dětí, co k výrobě potřebujeme, napodobujeme padání stromu, jeho osekávání a následně si s dětmi pomyslně vydlabeme každé vlastní djembe, natáhneme na něj kůži a upevníme jej provázky. Hotové imaginární djembe postavíme před sebe. Následně si s dětmi zabubnujeme (děti mohou bubnovat např. o zem). Seznámíme děti s postavou **djembe Fola** (je to nejlepší hráč na djembe a zkouší, zda vyrobená djembe hrají dobře).

Pozn.: K výkladové části doporučujeme stáhnout z internetu průvodní

obrázky.

Afrika je kolébkou rytmů. Dětem rozdáme vajíčka (pokud vajíčka nemáme, budeme s dětmi tleskat) a před začátkem hry si všichni dáme slib, že když vajíčka budou ležet na zemi, nebudeme na ně sahat. Tuto hranici je potřeba nastavit, jinak ze společné hry budeme mít cirkus a z rytmiky nebude nic. Pedagog dětem ukáže, jak vajíčko umí hrát nahlas a potichu.

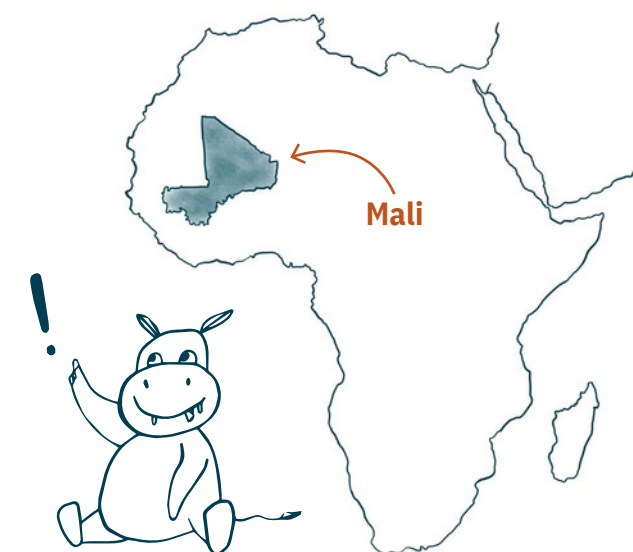
Ukážeme, že shaker umí hrát nahlas (zvedneme shaker nad hlavu a třepeme s ním), ale že umí i mlčet (položíme shaker před sebe). Při položení shakeru můžeme dát obě ruce za záda, abychom naznačili, že opravdu nebudeme hrát. Poté jsou k témuž vyzváni žáci. Pak přejdeme k výuce písničky **Jingo-Ba**. Při slově Jingo [džingo] vždy třese se shakerem nad hlavou a druhou rukou můžeme doprovodit písničku na djembe. Měníme schéma písničky v průběhu (viz video). Písnička končí na dlouhé Jingo [džingooooo], kdy třese se shakerem nad hlavou a na slabiku Ba položíme shaker na zem.

Pozn.: Je dobré strukturu držet v opakováních celočíselných násobků dvou. Například: Základní model (2x) – Model 1 (4x) – Základní model (2x) – Model 2 (4x). Pohybem určujeme, jaký model následuje (viz video)

Variace hry: všichni společně / rozdělení na 2 skupiny / rozdělení na tři skupiny

3.část - rozloučení se a usnutí Djembe (5 min)

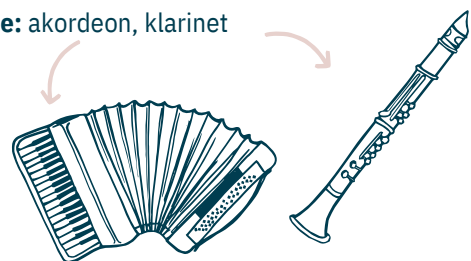
Tato aktivita slouží k uklidnění dětí a vrácení se v myšlenkách zpět do třídy. Lze použít samotná nahrávka s příběhem o hrošíkovi **Mali Sajo**, nebo si můžeme zvolit jakoukoliv jinou ukolébavku, která je nám blízká. Děti mohou zpívat, doprovázet na hudební nástroje ve třídě, odpočívat apod.

Cíl hodiny:

Seznámení žáků s romskou kulturou a historií, zavedení užívání slov *Rom*, *romský* (ne *Cikán*, *cikánský*). Představení několika romských slov a uvedení romštiny jako plnohodnotného jazyka s gramatickými pravidly. V průběhu lekce se děti naučí několik romských písní včetně romské hymny, které jsou ve světě chápány jako součást celo-evropského kulturního dědictví.

Nástroje: akordeon, klarinet

1.část - úvod do hodiny (5 min)

Pokud jsme s dětmi již dělali část Veselé Djembe, můžeme hodinu uvést písní **Ahoj, ahoj!**, kterou děti znají z minulé hodiny. Zpíváme ji s dětmi na zemi v kruhu. Připomeneme si s jakým kamarádem - bubnem djembe - jsme se seznámili a pozdravíme ho. Pokud nemáme djembe ve třídě, použijeme obrázek.

Pozn.: Píseň Ahoj, ahoj! lze libovolně textově obměňovat.

2.část – seznámení se s romským jazykem a s užíváním slov Rom, romský (20 min)

Představíme dětem **Michala Marcina**, který odmalička žije v České republice, ale kromě češtiny mluví i romsky. Nejdříve dětem neprozradíme, kterým jazykem mluví, ale pustíme jim romskou písničku a necháme je přemýšlet, o který jazyk se jedná. Děti vyzveme, aby se postavily a u písničky si spolu s Martou, Oranem a Michalem zatančily.

Pustíme písničku **Duj duj dešuduj**.

Zeptáme se dětí, jestli vědí, co to je za jazyk. Dáváme jim prostor pro odpovědi a tipy, neopravujeme je a necháváme je v napětí.

Po chvíli tipování si pustíme rozhovor Marty s Michalem o romštině.

Znovu zopakujeme, že se jedná o romštinu a řekneme jim základní informace k tomuto jazyku. Romština je cizí jazyk a má mnoho gramatických pravidel stejně jako třeba čeština, angličtina nebo němčina. Rom neznamená v romštině jen to, že je někdo Rom, ale také to znamená muž-manžel; žena-manželka se řekne romsky romňi. Romština je jazyk jako každý jiný, existuje česko-romský slovník, učebnice romštiny ad.

Tranzice: S dětmi se dostáváme k tomu, odkud Romové pocházejí. Máme připravenou mapu světa, na které si ukazujeme různé státy, které děti znají, až nakonec najdeme Indii a ukážeme si, jak moc daleko leží.

Pobavíme se s dětmi o tom, že romštinou se Romové dorozumí po celém světě, i když není všude úplně stejná. Vysvětlíme si, že Romové žijí po celém

světě, protože když přicházeli z Indie, tak se rozdělovali na různé skupiny, které zůstávaly na různých místech. I Michalovi praprapraprapraprapra- -rodiče (můžeme přehánět) přišli až z daleké Indie.

Tranzice: S dětmi si vysvětlíme, že každý národ má svou hymnu. Hymna je píseň nebo skladba, kterou má každý národ a která se hraje při různých slavnostních chvílích. Česká hymna se jmenuje Kde domov můj a romská hymna se jmenuje **Djelem djelem** [dželem dželem].

Pustíme si romskou hymnu **Djelem Djelem**. Po jejím poslechu si zkusíme zavolat Romale, čhavale! a znovu si připomeneme, co oboje znamená (Romové, děti). Pokud budeme chtít, můžeme si s dětmi písničku zazpívat a děti vyzvat, aby zpěv instrumentálně doprovodily.

Tranzice: S dětmi si vysvětlíme, že každý národ má svou vlajku. Zeptáme se, jestli ví, jak vypadá česká vlajka, popíšeme si ji a pak se zeptáme, jestli ví, jak vypadá ta romská.

Ukážeme si obrázek romské vlajky a popíšeme si ji. Na romské vlajce je červené kolo, modrý pruh a zelený pruh. Kolo připomíná dvě věci: za prvé, že Romové putovali po světě s koňskými povozy, které měly takováhle dřevěná kola a za druhé se kolu na vlajce říká čakra a odkazuje na vlajku Indie, na které je stejné kolo. Zelený a modrý pruh symbolizují život věčných poutníků po travnaté zemi pod modrou oblohou.

Pozn.: Tuto část můžeme vynechat, pokud povídání bude moc dlouhé. Pro děti je důležité, aby se aktivity neustále střídaly.

3.část - vyprávění o královně romské hudby Esmě Redžepové (15 min)

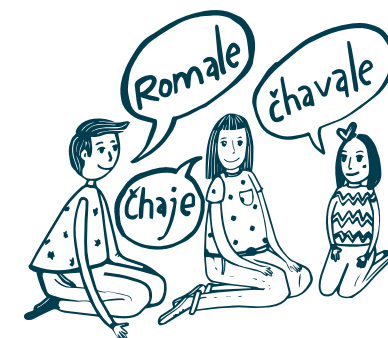
Ukážeme si fotku **Esmy Redžepové**. Představíme dětem královnu romské hudby Esmu Redžepovou, která žila v Makedonii. Říká se, že když byla Esmu malá holka, tak na ní lidi volali čhaje, což znamená holčičko. A protože byla krásná, tak na ni volali čhaje šukarije, což znamená krásná holčičko. Společně všichni několikrát zavolají na Esmu na obrázku čhaje šukarije! Můžeme rovnou s dětmi zkusit volat nahlas / potichu / pomalu / rychle...

Pustíme si písničku **Čhaje šukarije** - nejprve klip Orana Etkina se zpěvačkou **Pavlinou Matiovou** (ve videu od 12.08) a poté si děti společně s Oranem Etkinem a Martou Kloučkovou zazpívají zkrácenou verzi Čhaje šukarije. Děti vyzveme, aby si u písničky také zatančily.

4.část - píseň Aj Romale, aj Čhavale: pro- cvičení romských slovíček, přiblížení romských písniček ze Slovenska (5 min)

Pozn.: V případě nedostatku času je možné tuto písničku vynechat.

Pustíme si píseň **Aj Romale, aj čhavale**. Poté si píseň s dětmi dvakrát zazpíváme - variace zpěvu: všichni společně, rozdělené na 2 skupiny, část třídy zpívá Aj Romale!, druhá Aj čhavale! apod.

5.část - rozloučení se a zklidnění (3 min)

Tato aktivita slouží ke zklidnění dětí a vrácení se v myšlenkách zpět do třídy. Pustíme písničku **Soven čhave soven** (v překladu Spěte, děti, spěte) a děti společně potichu poslouchají; mohou si hrát na to, že samy usínají nebo jen zavřít oči a poslouchat. Děti si mohou také u písničky malovat a mohou tak vyjádřit pocity, které během poslechu cítí.

**A kam
že se to podíváme?**